

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль
районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге
Советы
КАРАРЫ**

2022 елның « 25» октябринән

№ 69

**«Татарстан Республикасы Кама
Тамагы муниципаль районының
Сөйки авыл жирлеген» муниципаль
берәмлеге Советы депутаты статусы
турындагы нигезләмәне раслау
хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябриндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген Советы **КАРАР ЧЫГАРДЫ:**

1. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген депутаты статусы турындагы Нигезләмәне 1 нче кушымта нигезендә расларга.

2. Гамәлдән чыккан дип танырга:

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмә хакында» 2017 елның 13 сентябриндәге 54 номерлы карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 7 июнендәге 77нче номерлы Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмәнен 2017 елның 13 сентябриндәге 54 номерлы карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2018 елның 14 сентябриндәге 90 номерлы Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 17нче елның 13 сентябриндәге 54 номерлы «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмә хакында» карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 28 февралендәге 104 номерлы Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмәнен 2017 елның 13 сентябрендәге 54 номерлы карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 10 апрелендәге 114 номерлы Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге советы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2017 нче елның 13 сентябрендәге 54 номерлы «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмә хакында» карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге советы карарына «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының 2017 елның 13 сентябрендәге 54 номерлы «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмә хакында» карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү турында» 2020 елның 28 февралендәге 137 номерлы Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмәнен 2017 елның 13 сентябрендәге 54 номерлы карары;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге советы карарына «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советының 2017 елның 13 сентябрендәге 54 номерлы «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында» нигезләмә хакында» карары

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) бастырырга һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә (kamskoeye-ustye.tatarstan.ru) рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районының «Сөйки авыл жирлеген»
муниципаль берәмлеге башлыгы- Советы рәисе

П.В. Сорокин

«Татарстан Республикасы Кама
Тамагы муниципаль районының
Сөйки авыл җирлеге » муниципаль
берәмлеге Советының 2022 елның
__ октябрдәге ____ номерлы
караына 1 нче кушымта

**«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл
җирлеге » муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында
нигезләмә**

Әлеге Нигезләмә «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл җирлеге » муниципаль берәмлеге Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат үз вәкаләтләрен башкарганда төп хокукый һәм социаль гарантияләргә билгели.

1 статья. «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл җирлеге » муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл җирлеге » муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл җирлеге » муниципаль берәмлеге уставы (алга таба - җирлек уставы) нигезендә әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Җирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтиҗәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

2 статья. Депутатның вәкаләтләре чоры

1. Депутатның вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл җирлеге » (алга таба - җирлек Советы) муниципаль берәмлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла, моңа әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклар керми.

2. Депутатның вәкаләтләре чоры «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә җирлек уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләгә белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

7) чит ил гражданының жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы булу, Россия Федерациясе гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы йә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы булган чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсе нигезендә яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә башка документ булу хокукы булган чит ил гражданы гражданлыгы;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алмаштыра торган

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр үтәлмәгән очракта;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда.

13) жирлек башлыгы, жирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак аның вәкаләтләрен туктату.

2. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында жирлек Советы карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча, ә бу нигез муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органының жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килсә, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасы Президентының депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы гаризасы белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән очракта, әлегә гариза жирлек Советына кергән көн була.

4 статья. Депутатның таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатка аның шәхесен һәм жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен раслаучы төп документы булган таныклык, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында ул файдаланган күкрәк тамгасы ия.

2. Депутатның таныклык турындагы нигезләмәсе һәм күкрәк билгесе, аларның тасвирламасы жирлек Советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген, жирлек Уставында билгеләнгән очраклардан тыш, үзенә депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәгән килеш бергә алып бара.

6 статья. Депутатның эшчәнлек формалары

1. Депутат эшчәнлегә рәвешләре түбәндәгеләр:

а) жирлек Советы утырышларында катнашу;

- б) жирлек Советы комиссияләре эшендә катнашу;
- в) жирлек Советы карарлары проектлары проектларын жирлек Советы каравына кертү;
- г) депутат гарызнамәсен кертү;
- д) депутат мөрәжәгатен жибәрү;
- е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр кертү;
- ж) тиешле вазыйфай затларга гражданныр хокукларын бозуның ачыкланган очракларын кичекмәстән кисәтү чараларын күрүне таләп итеп мөрәжәгать итү;
- з) сайлаучылар белән эш;
- и) депутат берләшмәләре - фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;
- к) территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлегә шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, жирлек Уставында, «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлегә » муниципаль берәмлегә Советы Регламентында (алга таба - жирлек Советы регламенты), башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Депутатның жирлек Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат жирлек Советы утырышларында шәхсән үзе катнаша.

2. Депутат жирлек Советы утырышларының вакыты һәм уздыру урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук әлегә мәсьәләләр буенча жирлек Советы Регламенты нигезендә барлык кирәкле материалларны ала.

Жирлек Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлегә » муниципаль берәмлегә башлыгына (алга таба - жирлек башлыгы) алдан ук хәбәр итә.

3. Депутат түбәндәгеләргә хокуклы:

1) комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга жирлек Советында сайлап алынырга һәм сайланырга;

2) жирлек Советында карау өчен сораулар бирергә;

3) жирлек Советында төзелә торган органнар һәм жирлек Советына сайлана торган (билгеләнгән, килештерелә торган) вазыйфай затлар кандидатуралары мәсьәләләре буенча фикер әйтергә;

4) хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә жирлек Советына хокукый актлар проектларын керттергә;

5) көн тәртибе, карау тәртибе һәм тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәртмәләр керттергә, карар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр керттергә;

6) жирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә жирлек Советына хисап бирүче яисә контроль астындагы вазыйфай затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр керттергә;

7) жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) жирлек Советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия

гражданнарның мөрәжәгатьләрен игълан итү;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) жирлек Советының утырышлар беркетмәләренең эчтәлеген белән танышырга.

4. Жирлек Советы утырышында депутат әйткән тәкъдимнәр һәм искәртмәләр жирлек Советының тиешле комиссиясә тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның жирлек Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат жирлек Советы комиссияләренең әгъзасы булган эшендә шәхсән үзе катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъза булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәшмә тавышы хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның жирлек Советы йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат жирлек Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үз компетенцияләре чикләрендә башкарырга тиеш.

2. Жирлек Советы яисә аның комиссияләре кушуы буенча депутат жирлек Советы карарларының үтәлешен тикшерүләрдә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, аларның оештыру-хокукий рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, муниципаль берәмлек чикләрендәгә оешмалар тарафыннан катнаша.

3. Әлегә йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 статья. Депутат соравы

1. Депутат жирлек Советы утырышларында жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, жирлек советы тәзи яисә сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча депутат гарызнамәсә белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе - депутат мөрәжәгәте, ул жирлек Советы карары буенча депутат гарызнамәсә буларак таныла. Депутат гарызнамәсә турындагы тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм жирлек Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы утырышында игълан ителә.

3. Жирле үзидарә органы, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яисә депутат таләбе жибәрелгән учреждение житәкчесә аңа жирлек Советы билгеләгән көннән соң 15 көннән дә соңга калмыйча язма рәвештә жавап бирергә тиеш. Жавап органнар житәкчесә, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесә тарафыннан имзаланырга тиеш, аңа депутат гарызнамәсә жибәрелә, яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имза салынырга тиеш.

4. Сорау инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы Аларны карау көне турында гарызнамә инициаторы алдан ук, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Жирлек Советы жирле үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфай затын, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесен депутат сорауы буенча кабул ителгән карарның үтәләше турында язма җавап бирү срогына тапшырырга хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгәте

1. Депутат мөрәжәгәте буларак депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә язма формада мөрәжәгәте, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча депутатның депутат эшчәнлегенә бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язма рәвештә депутатның мөрәжәгәте санала.

2. Депутат мөрәжәгәте депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жиберелә.

3. Дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары вазыйфай затларының, оештыру-хокукый рәвешенә һәм ижтимагый берләшмәләргә депутат мөрәжәгәтләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм сроктарда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгәтенә җавап куелган затлар асылы буенча сораулар мөрәжәгәтендә һәм мөрәжәгать жиберелгән вазыйфай зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар мөрәжәгәтен карый, гражданны кабул итә, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат очрашулар вакытында алар белән, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша сайлаучыларга үз эшчәнлегенә турында сайлаучыларга хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатләрен тәэмин итү чараларын күрә:

алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятьләрен карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дәрәҗәләндерә; чаралар куллану; ;ярдәм итә;

гражданны кабул итә;

жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән

урыннарда, биналарда, йорт территорияләрендә үткәрелә, исемлекләре һәм аларны бирү тәртибе жирлек органы тарафыннан билгеләнгән.

Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатларның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Жирлек Советы депутаты уртак эшчәнлек өчен төзелә торган һәм карала торган мәсьәләләр буенча позиция белдерә торган депутат фракциясе яисә төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеген тәртибе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат жирлек Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәмин итә торган тулы хокукка ия.

2. Жирлек Советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында эше турында, жирлек Советының, аның органнарының карарларын һәм йөкләмәләрен үтәү турында хәбәртен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфай затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәмне күрсәтәләр, жирле үзидарә органнары эшчәнлегендә депутатка мәгълүмат бирәләр, муниципаль берәмлекләренң вәкиллеке органнары эшчәнлегендә депутатка мәгълүмат бирәләр, муниципаль берәмлекләренң вәкиллеке органнары эшенең барышы турында, ижтимагый фикерне өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфай затлар тарафыннан кабул итүгә хокукы

Үз эшчәнлегендә мәсьәләләре буенча депутат жирле үзидарә органнарының, предприятиеләренң, оешмаларның, муниципаль милек рәвешләрендәге учреждениеләренң вазыйфай затлары тарафыннан «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Сөйки авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеген территориясендә чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфай затларыннан аның закон белән саклана торган яшерен эшчәнлеген белән бәйле булмаган мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

17 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат түбәндәгеләргә бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан

Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтэргэ;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфэгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итэргэ;

3) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итэргэ;

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә гражданнарның, оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренң, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгәтьләрен үз вакытында карарга һәм аларга жаваплар бирергэ;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елына кимендә бер тапкыр хисап тотарга;

б) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләренә үтэргэ;

7) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны, бурычларны үтэргэ;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтэргэ;

9) дәүләт һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы мәгълүматларны игълан итмәскә;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килә торган елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенң керемнәре, чыгымнары, мөлкәте турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләренә, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләренә гамәлдәгә законнар нигезендә белешмәләр бирергә тиеш.

2. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәгә очрактардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жылышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә) катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешманың сайланулы органы тарафыннан, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жылышында катнашу, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән

тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы ассоциациясенә, муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарә органнарына муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны гамәлгә куючы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә идарә тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр);

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укытучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлеге, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дөүләт, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданылыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашыручы депутат граждан административ яисә жинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллеке очраklarыннан тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм мораль нормаларын төгәл үтәргә тиеш,

:

1) жирлек Советы утырышларында билгеләнгән дисциплинаны һәм регламентны үтәргә;

2) башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә мөнәсәбәтләргә керүче гражданнырга карата ихтирамсызлык һәм ихтирам күрсәтмәскә;

3) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үзенә мәгълүм булган белешмәләренә, әгәр бу белешмәләр дөүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкит итсәләр, фаш итмәскә һәм кулланмаска;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсэн яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданны эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

5) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләрдән, белдерүләрдән, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә жирлек Советы

абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга мөмкин;

б) үз бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яисә китерергә мөмкин шәхси кызыксыну барлыкка килгәндә - бу хакта жирлек Советы карары белән расланган тәртиптә жирлек Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликттын булдырмауга юнәлдерелгән карарларын үтәргә;

7) жирлек советы билгеләгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта, депутат үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә

20 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының закон, жирлек уставы, муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларын жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арестлау, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, хат алышу өчен оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, депутат хокукларын гарантияләү, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу, алар кулланган элемент чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, әйтелгән фикерләре, позициясе өчен жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан ачыктан-ачык хурлауларга, яла ягуга яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга кагылмый.